

Pais István

# Ógörög humor, ógörög szerelem

(Részletek)

„Egy bizonyos Admétosz nevű fűzfapoéta egyszer kijelentette, hogy írt egy egysoros epigrammát, s meghagyta végrendeletében: ezt vessék majd sírkövének oszlopára. De nem árt, ha mindjárt idézzük is: »Föld be porát, föld; Admétosz mint isten ívelt fel!« Démónax [a jelen lévő filozófus] erre nevetve így szólt: »Olyan szép ez az epigramma, Admétosz, hogy szívesen látnám máris kőbe vésve.«” (Lukianosz)

„Amikor a konzulságot viselő Kethégoz Görögországon keresztül Ázsiába utazott atyja követeként, sok nevetséges dolgot mondott és művelt. Látván ezt Démónax egyik barátja, kijelentette róla: nagy tökfilkó! »Biz’ isten – mondta Démónax –, még annak se nagy.«” (Lukianosz)

„Kratész [a filozófus], mint mondják... mikor egy sihedert látott félrevonultan sétálni, megkérdezte, mit csinál ott egyedül. Magammal társalgok – felelte az. Mire Kratész: »Vigyázz, kérlek, s légy nagyon résen: rossz emberrel társalogsz.«” (Seneca)

Midőn egyik tanítványa, Arisztón, vitatkozás közben sok szempontból élesen, némely tekintetben viszont hebehurgyán és meggondolatlanul nyilatkozott, Zénón, a sztoikus így szólt hozzá: „Téged minden biztonnyal részegen nemzett az apád.” (Diogenész Laertiosz)

Az athéni Themisztoklész, amikor mint soros hadvezért keőszi Szimónidész, a kardalköltő neki kedvező ítélet meghozatalára kérte, a következőt felelte a poétának: „Te is rossz költő lennél, ha dalaidban elvétenéd a mértéket, én pedig rossz előljáró, ha a törvények ellenére hoznék ítéletet.” (Plutarkhosz)

A rómaiak és Pürrhosz épeiroszi király csapatai gyilkos csatát vívtak egymással Asculumnál, amelyben mindkét fél rengeteg harcost vesztett. A csata után valaki szerencsét kívánt a némileg győztes Pürrhosznak, aki szomorúan jegyezte meg: „Ha még egy csatában győzünk a rómaiakon, végképp elveszünk.” (Plutarkhosz)

Midőn i. e. 216-ban Cannae mellett a karthágói csapatok megverték a római seregeket, és a győztes hadvezér, Hannibál nem vonult azonnal Rómát megtámadni, a karthágói Barcas haragosan mondta neki: „Győzni tudsz, de a győzelmedet kihasználni nem tudod.” (Plutarkhosz)

Amikor egy tisztességtelen ember, egy herélt azt íratta fel háza bejáratára, hogy „Hitványaknak tilos a bemenet!”, szinópei Diogenész gúnyolódva kérdezte: „Vajon a ház ura hogy megy be a házába?” (Diogenész Laertiosz)

„...annak, ki jól / Kívánja vinni a sereg vezérletét, / Nem követ útján kell az ellent látnia.” (Euripidész)

Cato, mikor öregkorában megkérdezték tőle, neki miért nincs még szobra, holott sok más, mégpedig jelentéktelen embernek már van, így válaszolt: „Jobb szeretem, ha azt kérdezik, miért nincs szobrom, mint ha azt kérdeznék, miért van.” (Plutarkhosz)

Az épeiroszi király, Pürrhosz igen csodálta a római hadvezért, Fabriciust nemes jelleme miatt, és kérte őt: ha létrejön közte és a rómaiak közt a béke, menjen el őhöz, éljen nála, s az első lesz valamennyi híve és hadvezére között. Az ajánlatra Fabricius rendkívül nyugodt hangon így válaszolt: „Nem lesz ez jó neked, király, mert akik most téged tisztelnek és csodálnak, ha egyszer megismernek, inkább engem, mint téged óhajtanak királyuknak.” (Plutarkhosz)

Midőn az egyik attikai azzal gúnyolta, hogy szkíta, Anakharszisz a következőt felelte neki: „Nekem a hazám a szégyenem, te viszont a hazád szégyene vagy.” (Diogenész Laertiosz)

„Kratész [a filozófus], mint mondják, mikor egy sihedert látott félrevonultan sétálni, megkérdezte, mit csinál ott egyedül. – Magammal társalgok – felelte az. Mire Kratész: »Vigyázz, kérlek, s légy nagyon résen: rossz emberrel társalogsz.«” (Seneca)

Amikor valaki szemére vetette, hogy régebben szülővárosában, Szinópében pénzt hamisított, az immár kiváló filozófussá és nemes jellemű egyéniséggé vált Diogenész – mesei hangnemben – a következőt mondta az illetőnek: „Volt idő, amikor olyan voltam, mint most te; amilyen azonban én most vagyok, olyan te sohasem leszel.” (Diogenész Laertiosz)

Mikor egy elvetemült gazember, bizonyos Szimosz – I. Dionüsziosz, szürakuszai zsarnok gazdasági intézője – a maga fényűzően berendezett háza és mozaikból kirakott padlóit mutogatta Arisztipposznak, az utóbbi krakogott egyet és arcul köpte őt. Midőn pedig Szimosz emiatt háborgott, Arisztipposz így „mentegetőzött”: „Nem találtam alkalmasabb helyet.” (Diogenész Laertiosz)